

Տարեկան գինը 10 ռուբլ, կէս տարեկանը 6 ռուբլ:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ:

Օտարադաշնակները զինվում են ուղղակի
Тыфлисск. Редакция „Мшакъ“

Խմբագրատանը բաց է առաւոտեան 10—2 ժամ:

(Բացի կիրակի և տօն օրերէն):

Յայտարարութիւնները ընդունվում են ա մէկ և ե ղ ա ղ:

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
խրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ:

ՄՇԱԿ

„ՄՇԱԿ“

ԿՐԵՎԱՆԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՐԱԿԻՐ

1879 թւին

ԿՐ. ՀՐԱՏԱՐԱԿԱՆ ԼՐԱԿՆ ՕՐ, բացի տօն և տօներէն հետեւեալ օրերէն:

1 ըրգրի դիւրը և պրօգրամման նոյն են մնում: Մենք ստանում ենք ՍԵՓԵՆԿԱՆ ՀԵՌԵՎԱՆԻՐՆԵՐ: ՄՇԱԿԻ տարեկան գինը 10 ռուբլ է, կէս տարեկանը 6 ռուբլ: Գրվել կարելի է ՄԻՍՏՆ ԽՄԲԱԳՐԱՏԱՆ մէջ:

ԼՐԱԿՆԱԿԱՆ ՀԵՐԵՎԱՆԻՐԸ ծախվում են 5 կոպէկով հատր: Օտար քաղաքներից պէտք է զինվել հետևեալ հասցեով՝ ТИФ-ЛИСТ Редакция „Мшакъ“.

Խմբագիր—հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ԲՈՎԱՆԳԱՎՈՒԹԻՒՆ

Քաղաքական վերջին անցքերը—նեւրջին և եսու թիւն, Նամակ Սիմֆերոպօլից, Նամակ Կերենդից: Նամակ Սուրամից: Ներքին լուրեր: Արտաքին տեսութիւն: Ֆրանսիա: Անգլիա: Գերմանիա: Իտալիա: Արաբիա: Լուրեր: «Մշակ» հեռագիրներ: Յայտարարութիւններ:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՎԵՐՋԻՆ ԱՆՏՔԵՐԸ

Լեզվական պարլամենտի նիստերը արդէն սկսվեցան: Սովորաբար պարլամենտը բացվում է թագուհու գահական ճառով, որ միշտ ընդհանուր հայեացք է ձգում երկրի քաղաքական և տնտեսական դրութեան վրա:

Գահական ճառը այս անգամ չափազանց կարճ և անորոշ էր: Լեզվականի մասին միայն կարճ յայտնութիւններ կային անցեալի վերաբերութեամբ, իսկ ապագայի մասին ոչինչ չէր ասված: Կառավարութիւնը այդ ճառով հաւատացնում է, որ Լեզվական բարեկամական յարաբերութիւններ ունի բոլոր պետութիւնների հետ:

Համայնքների ժողովում երեք օր շարունակվում էին վիճարանութիւններ Լեզվականի հարցի վերաբերութեամբ: Ընդդիմադրական կուսակցութիւնը այդ վիճարանութիւնների ժամանակ բաւական զօրեղ հանդիսացաւ: Կառավարութիւնը ցանկանում է, որ Լեզվականի հետ ունեցած

պատերազմի ծախսերը Հնդկաստանի վրա ընկնեն: Լրագիրները միտք են յայտնում, որ կառավարութեան առաջարկութիւնը կընդունվի, միայն նա ձայների սովորական մեծամասնութիւնը չի ստանայ, որովհետեւ պահպանողականներից մի քանի անդամներ միացել են ընդդիմադրական կուսակցութեան հետ: Պաշտօնական լրագիրներից երևում է, որ անգլիական միսիատրութիւնը բաւական չէ այն փոփոխութիւններից, որ պատահել է համայնքների ժողովում:

Լրագիրները հաղորդում են, որ ռուսաց և անգլիական կառավարութիւնների մէջ սկսվել են բանակցութիւններ, որոնք ոչ թէ միայն կը վերջացնեն արեւելքի մէջ եղած դժուարութիւնները, այլ և այդ երկու պետութիւններին կը հասցնեն համաձայնութեան Լեզվականի հարցի վերաբերութեամբ: Չընայելով այսպիսի խաղաղ լուրերին, ոչ որ հաւատացած չէ, որ էգուցայ օրը կարող է խաղաղ անցկացնել:

Թիւրքաց միսիատրութիւնը փոխվեցաւ: Մեծ վիզեր այժմ նշանակված է Հէյրեդին-փաշա, որ ինչպէս ինքը հաւատացնում է պէտք է սուլթանի նախադժած վերանորոգութիւնները իրագործի: Հետաքրքիր են այն խօսքերը, որ ասել է այժմեան մեծ վիզերը հայոց պատրիարքին, երբ այս վեր-

ջինը նրան այցելել է: «Որորման սուլթանը, ասել է Հէյրեդին-փաշան, ցանկանալով որ իր բոլոր հպատակները հաւատար իրաւունքներ ունենան, յանձնեց ինձ արդարութեամբ վարվել ամենքի հետ ազգութեան և կրօնի մէջ խլտութիւն չընդունելով: Եսացէք ձեր հօտին, որ հայերի վերաբերութեամբ ես այդ սկզբունքին կը հետևեմ: Նրանց հետ արդարութեամբ կը վարվեմ: Պաշտօնները և տեղերը այսուհետեւ ամենաարժանաւորներին կը տրվեն: Մենք ամենքս էլ մի հայրենիք ունենք: Դուք եկեղեցիներում էք աղօթում մենք մզկիթներում, բայց ամենքս սուլթանի հպատակները և զաւակներն ենք: Իմ գործողութիւնները այդ սկզբունքներին յարմարեցնելով, ես ճշդութեամբ կը կատարեմ սուլթանից ինձ տուած հրահանգները, որովհետեւ ես նրա գաղափարների մեկնողն եմ, նրա կամքի կատարողն եմ: Մնաց բարեւ»:

Ընկալած միտքարական է, որ թիւրքաց մեծ վիզերը այսպիսի խոստումներ է տալիս քրիստոնեաներին, բայց արդեօք այդպիսի խոստումներ քիչ են տուած հայերին և այնուամենայնիւ նորա նիւթարկվել են հարստահարութիւններին...

Վ. Տ.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ՍԻՄՖԵՐՈՊՈԼԻՑ

29 նոյեմբերի

Այս անգամ «Մշակ» ընկերողներին կամենում եմ յայտնել երկու նշանաւոր անցք, որոնք պատահեցան նոյեմբեր ամսին Սիմֆերոպօլի հայ հասարակութեան մէջ:

Սրանից առաջ «Մշակ» միջոցով յայտնեցի, որ մեծ պ. Ստեփաննոս Զ. Սուրենյանցը մեծ գումարով հայերէն գրքեր ընծայեց Սիմֆերոպօլի և մասամբ Վրէմի մէջ գտնված երեք հայ ծխական ուսումնարաններին: Այս գրքերը «միսիոնարական ընկերութեան» տպագրած գրքեր էին, ուրեմն մեծ մասը կրօնական գրքեր: Տեղական քահանայն ականատես լինելով վերոյիշեալ գրքերին, գրաւոր յայտարարութեանով յայտնեց ուսումնարանի հոգաբարձութեանը Վեհ. Կաթողիկոսի չըջարեալակամով յայտնած հրահանգը, որ արգելում է հայ-լուսաւորչականներին միսիոնարներ ընկերութեան ապագրած գրքերի գործածութիւնը: Հոգաբարձութիւնը ուսուցչաց հետ մի խառն ժողով կազմեց, ուր վճռեցին ըն-

ծայած գրքերը անգործադրել թողնել համաձայն Վեհափառի հրահանգին, և յայտնել մեծ. Ս. Զ. Սուրենյանցին այն գրքերի անգործադրութեան և արգելման պատճառները, և սպանել մինչև որ ընծայող մի նոր տնօրէնութիւն անէ գրքերի համար:

Հոգաբարձութեան մէջ, պ. Պ. Թօփալեանց սաստիկ անդամ էր հոգաբարձական խորհուրդի ժամանակ, որ ընծայած գրքերը ոչնչացնեն, յայտնից տալով իր ունեցած կրքերը: Մի ամսից յետոյ հոգաբարձու պ. Թօփալեանցը զրոյթած մի այլ պատճառից գրաւոր յայտարարութիւն է տալիս ոստիկանութեան վերահսկողին (պրիստավին) ինչեւ գրքերի մասին, որը իսկոյն գալիս է ուսումնարան պ. Թօփալեանցի հետ միասին և կընկնի գրքերով ի արկը, յայտնում է բարձրագոյն դատարանին Ուրեմն, պ. Թօփալեանցը իբրեւ բարերար հոգաբարձու է ուսումնարանին իբրեւ թշնամի է հանդիսանում նորան, որով կամեցել է արտատուրել (եթէ իրաւացի կը լինէր) գրքերի ընծայողին և հոգաբարձութեան, որի մէջ և իրան: Ինչպէս չեն անում այն մարդիկ, որոնք մէկի կամ երկուսի վրա ունեցած կընդվիճասում են ամբողջ հասարակութեան: Յուսալի է, որ քիչ ժամանակից յետոյ մարմնաւոր իշխանութիւնից գրքերը կը ստանան իրանց ազատութիւնը, և պ. Թօփալեանցը պէտք է ամօթով մնայ հայ հասարակութեան մէջ:

Պ. Թօփալեանցը, որ նոյնպէս երեսփոխան է տեղիս հայոց եկեղեցու, կամենալով իր առաջին տարեկան ծառայութեամբ փառք և պատիւ ստանալ (որ նրան շատ սիրելի է) հասարակութիւնից, առանց կոնսիստօրիայի և հայ հասարակութեան գիտութեան, տալիքովում է մի շինութիւն կառուցանել եկեղեցու գաւթում քահանայի և ժամկոյն բնակութեան համար: Նա ամենից առաջ ձեռք է զարկում քահանայի ժամկոյն ինչ բնակարանը, և նրանից հետո մի անյարմար տեղ շինութիւն է սկսում, որի խոհանոցը չորս արջին չափ հեռաւորութիւն ունի եկեղեցու հիւսիսային դռնից: Հայ հասարակութիւնը տեսնելով պ. Թօփալեանցի ինքնակամ սկսած շինութիւնը, որ միայն եկեղեցուն պակասութիւն է բերում, ժողով է կազմում դպրոցի դահլիճում որտեղ լինում է նաև երեսփոխան Թօփալեանցը, և վճռում են քահանայի նոր սկսած շինութիւնը և նրա տեղ ծառեր անկել ինչպէս եկեղեցու միւս կողմն է, իսկ ժամկոյն համար մի առանձին տուն վարձել: Այս ժողովի վճռին պ. երեսփոխանը հակառակ է մնում յայտնելով իր իրաւունքները: Հասարակութիւնը կրկին յայտնում է պ. Թօփալեանցին, որ ինչպէս սկսել է շինել այնպէս էլ քահանայի հակառակ դէպքում հասարակութիւնը քահանայ կը տայ: Պ. Թօփալեանցը դարձեալ ընդդէմ է մնում ժողովին և թողնում է շինութիւնը թերի առանց շարունակելու և կամ քահանայ: Հասարակութիւնը տեսնելով պ. Թօփալեանցի յամառութիւնը, կրկին ժողով է կազմում և ընտրում է իրան միջոց պ. Սիմէոն Թղեանցին և տալիս է նրան գրաւոր կերպով իրաւունք քահանայի նոր շինութիւնը և նրա տեղ պատրաստի եղած ծառերը անկելու: Պ. Սիմէոն Թղեանցը հասարակութեան կամքի համաձայն վարձում է բանաւորներ և սկսում է քահանայի տեղ նոր շինութիւնը: Մի ժամ չանցած յանկարծ գալիս է երեսփոխանը ոստիկանութեան պաշտօնակատարի հետ միասին և ներկայ եղող բանաւորների վկայութեամբ տալիս են դանդաղ հոգաբարձու դատարանին: Սիմէոն Թղեանցից, շինութիւնը քահանայի համար: Հասարակութիւնը, թէ դպրոցի և թէ եկեղեցու դռների վրա վրոյթված, երբեք անգամ ժողով է կազմում դպրոցի դահլիճում որտեղ հրաւիրում է և երեսփոխան պ. Թօփալեանցին, և յանդիմանելով նրա արած շարութիւնները, արձակում է նրան իր երկու պաշտօնից, և ընտրում է երկու մարդ մէկին ուսումնարանին հոգաբարձու, միւսին երեսփոխան: Պ. Թօփալեանցը բաւական չը համարելով և չը յարգելով հասարակութեան երեք անգամ կազմած ժողովի վճիռները, միւս օրը սկսում է շարունակել վա-

«Ձախակողմեանները անդամների առաջարկութեամբ հրաւիրում են բոլոր անդամներին, որպէս զի այս վերջինները քննական յանձնաժողովին հետ միասին փութացնեն ներկայացնել ժողովին այն հռաքարական դռու-մեանները, որոնք տեղի են ունեցել մայիսի 16-ի միջաօրի և իր գործակատարների մէջ, «Ժողովի մի քանի անդամները տեղեկութիւնները հազորդեցին թէ ինչ կարծիք ունին նահանգների ժողովուրդը զալ յունկարի հինգի սեւտաբական ընտրութիւնների մասին: Այս տեղեկութիւնները շատ գոհացու-սին եւ, որովհետեւ նահանգների հանրագումար

կան կանգնողները մասին ժողովը շատ կասկածօտ տեղեկութիւններ ունէր:

«Արքայական դաւաճանքի պատգամաւորները հետզհետեւ սկսում են հասկանալ որ հանրապետական ընտրութիւնները միշտ առաւել են հանդիսանում, և թէ երկրի մէջ ներդաշնակութիւն և համաձայնութիւն պահպանելու համար պէտք է հանրապետականներին ընտրել: Ժողովը ժողովողական այս կարծիքի մասին ամենահիմնաւոր տեղեկութիւններ է ստացել»:

Մի և նոյն լրագիրը աւելացնում է իր կողմից որ քննական յանձնաժողովի թղթերը ժողովուրդը գործը արդէն վերջացած է, և թէ դրա հրատարակութիւնը շուտով լոյս կը տեսնի: Պ. պ. Բոլորի, Յուրտուի և զրանց դործակատարների մէջ եղած հեռազրկական դրաժուրութիւնների թիւը հասնում է մօտ 8000-ի: Յանձնաժողովի անդամներից պ. Բէրնար Լաֆլէրին են յանձնել կարգի բերել այս ահաբեկ թղթակցութիւնները: Նա դրանց երեք կարգ է բաժանել. 1) որոնք վերաբերում են մայիսի 16-ի պաշտօնական տարների ընտրութեանը. 2) որոնք վերաբերում են պաշտօնական կանդիդատների ընտրութեանը. և 3) որոնք վերաբերում են այսպէս ասած ընտրողական մրցանքը:

«Journal officiel» լրագիրը մի երկար և մի և նոյն ժամանակ հետաքրքիր յայտարարութիւն է հրատարակել, որը ժողովողական լուսաւորութեան և գեղարուեստից միասնաբար ուղարկել է հանրապետութեան նախագահին ներկայացնելով ձեռնարկական կառավարութեան, և բարձրագոյն ուսման վիճակագրութեան մասին:

«Echo du Nord» լրագիրը ասում է որ պ. պ. սենատոր Տէստիէն և Կորնի ընդարձակ նամակների հրատարակութեան և գլխաւոր խորհրդատուների հրաժարականի պատճառով առաջադէմ կուսակցութիւնը հրաժարվել է իր պարտականութիւնը կատարելուց:

«La Jeune république» լրագիրը ասում է որ հանրապետական շրջանի բոլոր նախագահները պէտք է անդադար ժողովին Մարսէլից մինչև որ Եւրոպականների սուս անունով մի ժողով կազմեն այդ քաղաքում: Յրանսիայի մի քանի քաղաքներում արդէն այդ նպատակով և այդ անունով մի քանի ընկերութիւններ կան:

Լրագիրները ասում են որ տիկին Մակ—Մահոն այցելեց Սիւտ փողոցի կուսանոցին, դրանից յետոյ նա գնաց «Նախախնամութիւն» անուանված կուսանոցը:

Փարիզի կոնսերվատորիայի մէջ երաժշտութեան պատմութեան դասախոսութիւններ սկսվեցին, սկսելու օրը մեծ հանդէս էր:

Դասախոսութիւնների պրօֆէսորը պ. Բուրգո—Դիւկուրէն է:

«Indépendance du Midi» լրագիրը որ միայն մի քանի ամիս է, որ սկսուեց հրատարակվել Մոնպելիէում, յայտնում է որ առ ժամանակ նա դադարեցնում է իր հրատարակութիւնը որպէս զի կարգի դնի իր խմբագրական գործերը:

ԱՆԳԼԻՍ

«Daily News» լրագիրը հրատարակում է Պէշաբէրից հետեւեալ հեռագիրը:

Գնեթալ Բրիտի գործերի հաղորդակցութիւնը ժամանակաւորապէս կարված է:

4,000 թշնամի լեռնականներ զբաւեցին Ալի-Մուշիկի առաջի բարձրութիւնները Նըլանք յարձակվեցին անգլական զուգորդի վրա և բաժանեցին նրանց:

«Այսօր մի խումբ իր պաշարեղէններով վերադարձաւ Ջամբուդ, որովհետեւ նա չը կարողացաւ ձանադարձ բանալ միւս զուգորդի հետ միանալու: Շատ նեղ դրութեան մէջ են

գործերը, և եռանդուն օգնութիւն է հարկւոր: Ալի-Մուշիկի պահպան գործը Դակիյից եկած մի նոր գնդով ամրացաւ:

«Gazette civile et militaire» լրագիրը ասում է որ աֆրիկները, երէկ յարձակվեցան Պէրսոն գետերալի հրամանատարութեանը յանձնած խմբի վրա Քայրերի հանդէպը գտնված սարաւանդի վրա: Երկու հոգի սպանվեցան, հրամանատարի տակի ձին նոյնպէս սպանվեցաւ:

«Երէկվանից սկսած կիրճը պաշտպանված է, և պաշար տանող գործերը չը կարողանալով անցնել, ստիպված են վերադառնալ:

Նոր նոր խմբեր ուղարկվեցան պատերազմի բեմը: Չը նայելով որ հրացանների ձայներ են լսվում, բայց հետեւեալը յայտնի չէ:

«Երէկվանից սկսված Ալի-Մուշիկում անդադար հրացանի ձայներ են լսվում:

«Աֆրիկացոց այս վնասը շատ ծանր հետեւեալ չի ունենայ, որովհետեւ այստեղ այս միակ ցեղն է որ թշնամի է:

«Times» հրատարակում է հետեւեալ լուրը Կուրումի ամրոցից.

Բօբեր գերավարի հեծելազորների մի խումբ երէկ տասերեւոթ թիւանութիւնով կանչեց Պէշաբէրի կրճի լեռան ստորոտում աֆգանական երեք խմբերի հանդէպը, և մտադիր է առաջ գնալ դէպի այդ կիրճը: Տուրացիք աշխատում են արգելել որ այս գործը շանցնի:

Երեք գլխեր, որոնք գտնվում են այն լեռան ստորոտում, որի վրա գտնվում է Կուրումի ամրոցը, կրակի մէջ են:

Վաղը հեծելազորի մի զունդ առաջ կը գնայ դէպի Պէշաբէր:

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

«Reichsanzeiger» լրագիրը միաստորական մի հրաման է հրատարակել, որով պոլցիան կայսեր վերադարձի ժամանակ կարգապահութիւն և խիստ հսկողութիւն պէտք է անել: Ժողովուրդը ուրախութեամբ ընդունեց այս հրամանը: Այս 28-րորդ յօդուածը, ասում է նոյն լրագիրը, որ կազմված է սօցիալիստների դէմ, ամեն ժամանակ պէտք է գործ դրվի ժողովուրդի խաղաղութիւնը պահպանելու համար: Առ հասարակ այս հրովարտակը զուլացնում է թէ ամեն տեսակ ծայրայեղ ժողովների կազմելը և թէ որ և է սօցիալական բերանացի կամ հրապարակաբար ցուցմունքներ անելը:

«Indépend. Belge» լրագրի Բերլինի սեփական թղթակիցը ասում է.

«Այսօր մեր շատ ու լաւ աչքի եսփող սօցիալիստներից մօտ քառասուն հոգի հրաման ստացան, որ հեռանան Բերլինի նահանգից: Այս հրաման ստացողներից մէկը պ. Յրիցէլ Բերլինի պարլամենտի պատգամաւոր է, և երկար ժամանակ բնակվել է այդ քաղաքում: Դրա դէմ այդ ընթացքը անարդար է, որովհետեւ դա իր կուսակցիցների մէջ ամենապաշտօնը մարդն էր համարվում:

«Սպասում են որ միաստորութիւնը բացատրութիւն կը տայ այս հրամանի և նրա այսպէս խիստ գործադրութեան մասին:

«Սօցիալական շարժումը էլ այնպէս նշանաւոր չէ ինչպէս առաջ, միայն հաւատացնում են, որ դրանք այնու ամենայնիւ գաղտնի հաւաքվում են միայն տաս տասը հոգի: Հաւատացնում են իբր թէ պոլցիան գտնվէ դրանց գլխաւոր ժողովների տեղերը:

«Այս հրամանը, որի մասին մենք խօսում ենք, պատրաստվել է ստորագրվել է գաղտնի կերպով, այնպէս որ ժողովուրդը դրա մասին միայն պաշտօնական թերթերում կարդալուց յետոյ տեղեկութիւն ունեցաւ: Դիւանատունը, դեռ դրա հրատարակուելուց առաջ, ուղարկել է այդ բոլոր նահանգների կառավարիչներին պահանջելով այս վերջիններից

դրա մասին մանրամասն տեղեկութիւններ: «Ասված է որ այդ հրամանը միայն մի տարի իր բուն խտուրթում կը գործադրվի և այս փոքրիկ պայմանը մեծ դժուարութեամբ նպաստեց հասարակական կարծիքի խաղաղվելուն: Բայց պէտք է խոստովանած, որ այդ օրինակի 28-րորդ յօդուածը արդէն օրէնք կը դառնայ սօցիալականների դէմ»:

ԻՏԱԼԻԱ

«Temps» լրագրում կարդում ենք հետեւեալ տեղեկութիւնը:

«Նապոլիում արդէն սկսեցին այն չորս միջադպարի ժողովի անդամներին հարցաւորել, որոնք թագաւորի դէմ դաւադրութեան մասնակից լինելու պատճառով դատաւարների էին ենթարկվել: Դոքտ են Մելլի, Եւտալիս, Չիկարէլէ և Ամատո: Ահա դրանց տուած պատասխանները:

«Պատասխանողն հաստատում էր թէ ինքը դրանց հետ ոչինչ յարաբերութիւն չէ ունեցել, և թէ մինչև անգամ այս առաջին անգամն է, որ նա լսում է դրանց անունները:

«Միւս չորսն էլ հարցաւորի ժամանակ բողոքում էին, որ իրանք անմեղ են, և թէ իրանք հանրապետական կուսակցութեան են պատկանում:

«Մէլլիյն ասում էր. «Սա բնաւ չեմ պատկանում միջադպարի կուսակցութեան»:

«Սա զարմանում եմ թէ ինչպէս անպատու եմ ինձ այսպիսի անուն տալով: Նա մեծ ձիւնեան հանրապետական եմ և պարծենում եմ դրանով: Նա միջադպարի ժողովի անդամ չեմ և ես ասում եմ այդ աղանդաւորներին: «Սա ինչ կը վերաբերի եղեւնագործութեանը, նա ասաց. «Սա ոչինչ չը գիտեմ»:

Եւտալիսն ասաց. «Սա սօցիալական եմ, ես չեմ կարող և ոչ էլ կամենում եմ այդ ուրանալ: Բայց ես յարգում եմ Աստուծուն, և սիրում եմ իմ ընտանիքը, և ես, միջադպարի կուսակցութեան անդամների նման չեմ մերժում ոչ մէկի և ոչ միւսի գոյութիւնը:

«Ամատոն ասաց. «Սա բանտարկվեցաւ մի հետեւակ զինուորի ձեռքով այն միջոցին երբ սա թանաքի մէջ թաթախած սպանւեց ջրնում էր այն հազար յայտարարութիւններից մէկը, որոնք կարգած էին Տօլէզօ փողոցի պատերից, միահեծանների նապօլի գալու առիթով:» Ամատ է այն տեղեկութիւնը, որ իբր ես թանաքով ջնջել եմ Տօլէզօ փողոցի յայտարարութիւնները, չը նայելով որ իմ ձեռքերի վրա թանաքի բծեր կային, այնու ամենայնիւ ես ոչ թանաք և ոչ էլ սև ներկ ունեի իմ ձեռքին:

«Սա ինչ կը վերաբերի այն յեղափոխական յայտարարութեանը, որ գտան իմ գրպանում, կարծեմ, որ այդ ինձ տուին գործադրների ժողովում: Այդ կարող էր ինձ տալ նոյն իսկ մի ապստամբաձառ դրա մէջ փաթակելով իմ գնած ապուխտը: Բայց հաւատարմ այն է որ ես դրանից ոչինչ տեղեկութիւն չունեմ:

«Սա ոչ հանրապետական եմ, ոչ սօցիալական, և ոչ էլ միջադպարական: Նա պատկանում եմ ազատամիտ կուսակցութեանը և ուրիշ ոչինչ: Սովուսիան տան հետ Բոալիայում միապետութիւն եմ ցանկանում:

«Չիկարէլէն արտասովելով յայտնեց որ անմեղ է»:

«Roma Capitale» իտալական լրագիրը հրատարակել է հետեւեալ նամակը, որ Պասսափանտին գրել է իր մօրը:

«Այս նամակով ներկայանում է քո առաջ քո յանցաւոր որդին: Բայց ես յանցաւոր չեմ, որովհետեւ դուք այս մասին ոչինչ հասկացողութիւն չունեք:

«Ուղարկեցէ ինձ ձեր սուրբ օրհնութիւնը: «Ողջոյն իմ եղբայրներին, և թող ինձ ներեն:

«Բաջալեղիցէք այն քաջութեամբ, երբ ձեր ամուսնու մահվան ժամանակ դուք խաչը դրել նրա ձեռքերի մէջ, և օրհնել սուրբ նրան իր որդկեանցը: Բաջալեղիցէք: Ուղարկեցէ ինձ ձեր սուրբ օրհնութիւնը: Նա ներողութիւն եմ խնդրում ձեզից: Նա ներողութիւն եմ խնդրում մեր նահանգից, ես նրան չեմ վերադարձնում»:

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

— Կ. Պօլսից «Толоче» լրագրին հեռագրում են հետեւեալը. «Նոր մեծ վիզիր շէյք-է-հալա ընդունելութեան ժամանակ հայոց պատրիարքին շնորհաւորութիւնը լսելուց յետոյ ասաց. «Նրան ֆրանսիերէն. «Պղծած սուլթանը, ցանկանալով որ նրա բոլոր նպատակները հաւասար իրաւունք ունենան, յանձնեց ինձ արդարութեամբ վարվել ամենքի հետ ազդեցութեան և կրօնի մէջ խտրութիւն չանելով: Ասացէք ձեր հօտին, որ հայեր վերաբերութեամբ ես այդ սկզբունքներին էլ հետեւում: Նրանց հետ արդարութեամբ կը վարվեմ: Պաշտօնները և տեղերը այսուհետ ամենարժանաւորներին կը արվեն: Մենք ունենք մի հայրենիք: Դուք եկեղեցիներում էք աղօթում, մենք մզկիթներում, բայց մենք ամենքս է սուլթանի հպատակները և ղաւակներ ենք: Իմ գործողութիւնները այդ սկզբունքներին յարմարեցնելով, ես ճշդութեամբ կը կատարեմ սուլթանից ինձ տուած հրահանգները, որովհետեւ ես նրա գաղափարների մեկնողն եմ, նրա կամքի կատարողն եմ: Միայն բարեւ»:

— «Բէյութի ընկերութեանը» Հռօմից հեռագրում են դեկտեմբերի 7-ին, որ պապը իր Միւնիխի դեսպանի միջնորդութեամբ մէկ նամակ ուղարկեց Վիէննա կայսրին, որի մէջ նա շնորհաւորում է կայսրին կրկին կառավարութեան ղեկը իր ձեռքը վերցնելու համար և ցանկութիւն է յայտնում, որ սկսած բանակցութիւնները ցանկացած հետեւեալին կը հասնեն:

— «Հալապի ընկերութեանը» հաղորդում են դեկտեմբերի 7-ին, որ Կ. Պօլսի ֆրանսիական դեսպան Ֆուրնիէ դիտաւորութիւն ունէր Ֆրանսիա գնալ, որպէս կանդիդատ սենատորական ընտրութիւններին ներկայ գտնվելու համար, բայց նա ստիպված էր յետաձգել իր ճանապարհորդութիւնը, որովհետեւ շատ նշանաւոր գործեր ներկայումս ստիպում են մեծ պետութիւնների դեսպաններին անձամբ Կ. Պօլս գտնվել:

— Ֆրանսիական լրագիրներում կարդում ենք, որ դեկտեմբերի 6-ի նիստում պատգամաւորների ժողովը վերաքննեց անկանոն կերպով ընտրած պատգամաւորների ընտրութիւնները: Սաստիկ վիճաբանութիւններից յետոյ, որոնց մէջ նշանաւոր էին բօնապարտիսանները, պ. պ. Բիւրարան Միլսանի և Կօրանտինի ընտրութիւնները հաստատվեցան:

ՄՇԱԿԻ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵՆՆԵՑ

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 8 դեկտեմբերի: Ս. Պետերբուրգի Բժշկական Ակադէմիայում նորում եղած ուսանողների ժողովների պատճառով կարանաւորված են Ակադէմիայի դրադարանում 142 ուսանողները: Прав. Вѣстн. լրագրում հրատարակված է ներքին գործերի միաստորութեան հրամանը, որով հաղորդվում է գեներալ-գուբերնատորներին և նահանգապետներին այն տեղերի, որտեղ գտնվում են բարձրագոյն դպրոցներ, նոյնպէս և Ս. Պետերբուրգի և Օդէսայի քաղաքապետներին, որ այն օրէնքը որի գործութեամբ արգելվում է գումարվել հրապարակներում և փողոցներում, այսուհետ կատարելապէս գործադրվելու է և այն հրապարակների վերաբերութեամբ, որտեղ գտնվում են բարձրագոյն դպրոցները: Այս հրաման վրա արվի նիստացիայի և պօլցիայի պաշտօնեաները որ և է դպրոցի ուսումնարանական վարչութեան հրաւիրմամբ, պարտաւոր են ներկայանալ և գործել այդ դպրոցներում հարկաւոր դէպքում օրէնքի ձիւղ հիման վրա:

